

เอกสารวิชาการ

เรื่อง

การเตรียมความพร้อม SMEs สู่ยุคอุตสาหกรรม ๔.๐

จัดทำโดย

นางสาวบุณญาพร เอम्मะโน
ตำแหน่งวิทยากรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาศูนย์ธุรกิจ
สำนักกรรมการธิการ ๑ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	๑
ความสำคัญ ลักษณะและบทวิเคราะห์ SMEs	๓
๑. ความสำคัญและลักษณะของ SMEs	๓
๒. บทวิเคราะห์การเตรียมความพร้อม SMEs ภายใต้บริบทยุคอุตสาหกรรม ๔.๐	๔
บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๑๓
บรรณานุกรม	๑๕

การเตรียมความพร้อม SMEs สู่ยุคอุตสาหกรรม ๔.๐

บทนำ

SME กับ SMEs ทั้งสองคำนี้ไม่ได้แตกต่างกัน ซึ่งทั้งสองคำย่อมาจากคำว่า Small and Medium Enterprises แปลว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เช่นเดียวกัน โดยสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) และภาครัฐส่วนใหญ่ในประเทศไทยจะใช้คำว่า SMEs (ThaiSmesCenter, 2557, ออนไลน์) SMEs ถือเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีความหลากหลายอย่างมาก ทั้งในด้านขนาด คือ ตั้งแต่ขนาดเล็กแบบร้านค้าเจ้าของคนเดียว ผู้ให้บริการ ผู้ส่งออก ไปจนถึงผู้ผลิตชิ้นส่วนให้กับบริษัทขนาดใหญ่ และด้านระดับการเติบโตของธุรกิจ รูปแบบการจัดตั้งกิจการ ตลอดจนระดับความรู้ของเจ้าของธุรกิจ เรียกได้ว่า ในทุกวันแต่ละคนจะต้องเกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ SMEs แทบจะตลอดเวลา ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, ๒๕๕๗, ออนไลน์) โดยปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ภาวะเศรษฐกิจของ SMEs ด้านการส่งออกในเดือนกันยายน ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ มีมูลค่า ๒๐๐,๔๗๙.๑ ล้านบาท ขยายตัวจากช่วงเดียวกันของปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ร้อยละ ๖.๒ และเมื่ออยู่ในรูปดอลลาร์สหรัฐแล้ว มูลค่าการส่งออกขยายตัวร้อยละ ๑๐.๕ สัดส่วนของการส่งออก รวมเท่ากับร้อยละ ๒๗.๘ โดย SMEs ยังคงมีมูลค่าการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนมากที่สุด มีมูลค่า ๔๕,๖๕๔ ล้านบาท รองลงมาได้แก่ ประเทศจีน มีมูลค่าการส่งออก ๑๗,๘๘๒ ล้านบาท และประเทศญี่ปุ่น มีมูลค่าการส่งออก ๑๓,๖๙๓ ล้านบาท สำหรับสินค้าด้านการส่งออก ๓ อันดับแรก ที่สำคัญ ได้แก่ หมวดอัญมณีและเครื่องประดับ หมวดพลาสติกและของทำด้วยพลาสติก และหมวดอุปกรณ์ไฟฟ้าและส่วนประกอบ ส่วนด้านธุรกิจภาคการค้าและบริการ เดือนกันยายน ๒๕๖๐ เท่ากับ ๙๑.๔ ปรับตัวลดลงเล็กน้อยจาก ๙๑.๗ ในเดือนสิงหาคม ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นมาผลจากต้นทุนที่ปรับตัวสูงขึ้นเป็นหลัก ทั้งภาคการค้าและบริการ จะมีเพียงสาขาธุรกิจค้าส่งสินค้าอุปโภค/บริโภค ร้านค้าปลีกสมัยใหม่ ร้านค้าปลีกดั้งเดิม และบริการด้านการขนส่ง (คน) ที่ปรับตัวเพิ่มขึ้น โดยผู้ประกอบการมองว่ายอดจำหน่ายสินค้าและบริการใกล้เคียงกับเดือนก่อน ซึ่งสาเหตุมาจากปัญหาอุทกภัยที่ส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ยังชะลอการใช้จ่ายใช้สอย ส่วนการจัดตั้งและยกเลิกกิจการ SMEs ของประเทศ ในเดือนกันยายน ๒๕๖๐ มีกิจการที่จัดตั้งใหม่ จำนวน ๖,๕๓๒ ราย ซึ่งขยายตัวร้อยละ ๗.๕ หากเทียบกับเดือนเดียวกันเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ขยายตัวร้อยละ ๗.๕ ขณะที่มีการยกเลิกกิจการ จำนวน ๑,๗๑๗ ราย เมื่อเทียบกับเดือนกันยายน ๒๕๕๙ หดตัวร้อยละ ๗.๑ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, ๒๕๖๐, ออนไลน์)

หากเปรียบเทียบว่า รากฐานของดีก็คืออิฐ รากฐานของเศรษฐกิจคงเปรียบเช่น “SMEs” จากตัวเลขของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) พบว่า ปัจจุบัน SMEs มีจำนวนประมาณ ๒.๘ ล้านกิจการ คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๗ ของจำนวนวิสาหกิจทั่วประเทศ ก่อให้เกิดการจ้างงาน จำนวน ๑๐.๕ ล้านคน ซึ่งรัฐบาลภายใต้การนำของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา มุ่งให้ความสำคัญต่อการส่งเสริม SMEs โดยได้ยกระดับให้เป็นวาระแห่งชาติ และมอบหมาย สสว. เป็นหน่วยงานหลักในการประสานและบูรณาการงานส่งเสริม SMEs ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การส่งเสริม SMEs เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อันจะก่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ตามเป้าหมายในยุค Thailand 4.0 ภายใต้แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) หรือแผนการส่งเสริม SMEs 4.0 จึงได้กำหนดเป้าหมายในระดับผลกระทบเชิงมหภาคให้ “สัดส่วนมูลค่าของผลิตภัณฑ์

มวลรวมของ SMEs ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ เพิ่มขึ้นเป็นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔” โดยพัฒนา SMEs ให้เป็นเครื่องมือสร้างความสามารถในการแข่งขันเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบก้าวกระโดด (competitive growth) และการกระจายรายได้ลดความเหลื่อมล้ำ (inclusive growth) เป็นแรงขับเคลื่อนประเทศไทยก้าวพ้นกับดักประเทศรายได้ปานกลางให้ได้ใน ๑๐ ปี (THAILAND Forbes, 2560, ออนไลน์)

ส่วนการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย ปัจจุบันบริบทในสังคมโลกกำลังจะก้าวเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม ๔.๐ หรือการปฏิวัติอุตสาหกรรม ครั้งที่ ๔ ภายในข้างหน้าไม่กี่ปี ถือว่าเป็นยุคการประกอบการภายใต้ผลพวงจากการพัฒนาเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ซึ่งมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและ Internet of Things (IoT) ซึ่งหมายถึง การที่อุปกรณ์และสิ่งต่าง ๆ ได้ถูกเชื่อมโยงสู่โลกอินเทอร์เน็ต ทำให้มนุษย์สามารถสั่งการควบคุมการใช้งานอุปกรณ์ต่าง ๆ ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ตลอดจนการพัฒนาเทคโนโลยีในด้านอื่น ๆ ที่มีประสิทธิภาพสูง ซึ่งจะส่งผลดีต่อผู้ประกอบการรายใหม่ (ข่าวประชาชาติธุรกิจ, ๒๕๖๐, ออนไลน์) ในส่วน SMEs เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมสู่ยุคอุตสาหกรรม ๔.๐ อย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ โดยผู้ประกอบการถือว่า เป็นผู้ที่จะต้องเห็นโอกาสทางธุรกิจ การสร้างธุรกิจให้อยู่รอด และยั่งยืน จะต้องทำอย่างไร ถึงจะเป็นการปรับเปลี่ยนธุรกิจได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์กรอบการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (ข่าวทำเนียบรัฐบาล, ๒๕๕๘, ออนไลน์) โดยมีการคาดการณ์ว่า อุตสาหกรรม ๔.๐ จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก และสามารถส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพทางการผลิตประจำปีในอัตราร้อยละ ๖-๘ กลุ่มบริษัท Boston Consulting Group ได้คาดคะเนว่า ในประเทศเยอรมนีเพียงประเทศเดียวสามารถสร้างมูลค่าเป็นจำนวน ร้อยละ ๑ ของ GDP ต่อปี และสร้างงานได้มากกว่า ๓๙๐,๐๐๐ งาน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ประมาณการว่า การลงทุนในอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ตทั่วโลกจะขยายตัวเพิ่มขึ้นจาก ๒๐ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ค.ศ. ๒๐๑๒ เป็นมากกว่า ๕๐๐ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนในปี ค.ศ. ๒๐๒๐ จะมีมูลค่าเพิ่มเพิ่มสูงขึ้นเป็น ๒๓ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนประเทศไทยอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน รวมทั้งโครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทยที่กำลังเข้าสู่ยุคการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเศรษฐกิจในรูปแบบใหม่ที่ เรียกว่า Thailand 4.0 คือ เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Value-Based Economy) ที่มุ่งการปฏิรูปเศรษฐกิจที่เน้นการพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศอัจฉริยะ (smart country) (สำนักงานที่ปรึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์, ๒๕๕๙, ออนไลน์)

เมื่อวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาระยะยาวของประเทศไทยจะพบว่า เป็นผลมาจากวิกฤตเศรษฐกิจและการเมืองในอดีตที่เกิดขึ้นและสั่งสมมานานมาก ซึ่งปัจจุบันยังไม่สามารถแก้ไขให้ลุล่วงในหลาย ๆ ปัญหา โดยเฉพาะปัญหาการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยที่ลดถอยลง หากเทียบกับประเทศคู่แข่งอื่น ๆ อีกหลายประเทศ ตลอดจนการที่ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องปรับโครงสร้างของประเทศในหลาย ๆ ด้าน เพื่อมุ่งไปสู่เศรษฐกิจใหม่ยุคอุตสาหกรรม ๔.๐ ที่ต้องการพัฒนาให้ SMEs ให้เป็นฐานรากที่สำคัญของภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรม เพราะฉะนั้นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาระยะยาวของประเทศไทย จึงไม่อาจละเลยส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดของการพัฒนา SMEs ไทย นั่นคือ การพัฒนาในทุก ๆ ด้านต้องมุ่งไปสู่การพัฒนาผู้ประกอบการ SMEs ของประเทศไทย ทั้งผู้ประกอบการรายใหม่และผู้ประกอบการรายเดิมเป็นหลัก

ความสำคัญ ลักษณะและบทวิเคราะห์ SMEs

๑. ความสำคัญและลักษณะของ SMEs

เป็นวิสาหกิจที่มีความเหมาะสมมีความคล่องตัวในการปรับสภาพให้เข้ากับสถานการณ์ทั่วไปของประเทศ อีกทั้งยังเป็นวิสาหกิจที่ใช้เงินทุนในจำนวนที่ต่ำกว่าวิสาหกิจขนาดใหญ่ และยังช่วยรองรับแรงงานจากภาคเกษตรกรรมเมื่อหมดฤดูกาลเพาะปลูก รวมถึงยังเป็นแหล่งที่สามารถรองรับแรงงานที่เข้ามาใหม่ด้วย ที่สำคัญเป็นการป้องกันการอพยพของแรงงานต่างจังหวัดที่จะเข้ามาทำงานทำในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งช่วยในการกระจาย และลดการกระจุกตัวของโรงงานกิจการวิสาหกิจในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลไปสู่ภูมิภาค ก่อให้เกิดการพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทั้งในส่วนภูมิภาคและของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต โดยวิสาหกิจ ครอบคลุมกิจการแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้ (สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, ออนไลน์)

๑) กิจการการผลิต (Production Sector) ครอบคลุมการผลิตในภาคเกษตรกรรม (Agricultural Processing) ภาคอุตสาหกรรม (Manufacturing) และเหมืองแร่ (Mining)

๒) กิจการการค้า (Trading Sector) มีการค้าส่ง (Wholesale) และการค้าปลีก (Retail)

๓) กิจการบริการ (Service Sector)

ส่วนลักษณะขนาดของ SMEs ที่กำหนดจากมูลค่าขั้นสูงของสินทรัพย์ถาวร แต่ละประเภทกิจการ ดังนี้

๑) กิจการการผลิต : ขนาดกลางไม่เกิน ๒๐๐ ล้านบาท ขนาดย่อมไม่เกิน ๕๐ ล้านบาท

๒) กิจการบริการ : ขนาดกลางไม่เกิน ๒๐๐ ล้านบาท ขนาดย่อมไม่เกิน ๕๐ ล้านบาท

๓) กิจการการค้า : ขนาดกลาง ค้าส่งไม่เกิน ๑๐๐ ล้านบาท ค้าปลีกไม่เกิน ๖๐ ล้านบาท และขนาดย่อม ค้าส่งไม่เกิน ๕๐ ล้านบาท ค้าปลีกไม่เกิน ๓๐ ล้านบาท

ลักษณะขนาดของ SMEs ที่กำหนดจากจำนวนการจ้างงานในกิจการแต่ละประเภท ดังนี้

๑) กิจการการผลิต : ขนาดกลางไม่เกิน ๒๐๐ คน ขนาดย่อมไม่เกิน ๕๐ คน

๒) กิจการบริการ : ขนาดกลางไม่เกิน ๒๐๐ คน ขนาดย่อมไม่เกิน ๕๐ คน

๓) กิจการการค้า : ขนาดกลาง ค้าส่งไม่เกิน ๕๐ คน ค้าปลีกไม่เกิน ๓๐ คน และขนาดย่อม ค้าส่งไม่เกิน ๒๕ คน ค้าปลีกไม่เกิน ๑๕ คน

ความสำคัญของ SMEs ต่อระบบเศรษฐกิจจะเห็นว่า SMEs เป็นวิสาหกิจที่มีความเหมาะสมมีความคล่องตัวในการปรับสภาพให้เข้ากับสถานการณ์ทั่วไปของประเทศ อีกทั้งยังเป็นวิสาหกิจที่ใช้เงินทุนในจำนวนที่ต่ำกว่าวิสาหกิจขนาดใหญ่ และยังช่วยรองรับแรงงานจากภาคเกษตรกรรมเมื่อหมดฤดูกาลเพาะปลูก รวมถึงเป็นแหล่งที่สามารถรองรับแรงงานที่เข้ามาใหม่ เป็นการป้องกันการอพยพของแรงงานเข้ามาทำงานทำในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ซึ่งช่วยกระจายการกระจุกตัวของโรงงานกิจการวิสาหกิจในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลไปสู่ภูมิภาค ก่อให้เกิดการพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทั้งในส่วนภูมิภาคและของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

กล่าวโดยสรุป SMEs มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ คือ ๑) ช่วยการสร้างงาน ๒) สร้างมูลค่าเพิ่ม ๓) สร้างเงินตราต่างประเทศ ๔) ช่วยประหยัดเงินตราต่างประเทศ โดยการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ ๕) เป็นจุดเริ่มต้นในการลงทุน และสร้างเสริมประสบการณ์ ๖) ช่วยเชื่อมโยงกับกิจกรรมขนาดใหญ่ และภาคการผลิตอื่น ๆ เช่น ภาคเกษตรกรรม ๗) เป็นแหล่งพัฒนาทักษะฝีมือ

๒. บทวิเคราะห์การเตรียมความพร้อม SMEs ภายใต้บริบทยุคอุตสาหกรรม ๔.๐

๒.๑ ความเป็นมา

จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตั้งแต่กลางปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งเริ่มจากสถาบันการเงินก่อนจะลุกลามไปสู่ธุรกิจเกือบทุกสาขาทั้งกิจการขนาดใหญ่และขนาดเล็กล้วนได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นด้วยกันทั้งสิ้น SMEs โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นภาคการผลิตที่แท้จริงก็ได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจเช่นเดียวกัน กลุ่ม SMEs ล้วนประสบปัญหาขาดสภาพคล่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้อำนาจซื้อ และการบริโภคของประชาชนลดน้อยลงเป็นผลให้กิจการ SMEs ต้องชะลอหรือลดการผลิต การจำหน่ายหรือถึงขั้นปิดกิจการไปในที่สุดโดยกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือ กลุ่ม SMEs ที่เป็นการรับช่วงการผลิตจากกลุ่มอุตสาหกรรมสนับสนุน ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมขนาดกลางที่ใช้เทคโนโลยีที่พึ่งพาจากต่างประเทศ เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์ เป็นต้น ส่วนกลุ่ม SMEs ที่พึ่งพาตนเองได้และมักจะใช้ภูมิปัญญาไทยเป็นพื้นฐานมาจากครอบครัวจะสามารถดำรงธุรกิจอยู่ได้เนื่องจากกลุ่มนี้จะมีความคล่องตัวในเรื่องการจัดการ เทคนิคการผลิต การจำหน่าย ซึ่งมักจะมีความยืดหยุ่นในการปรับตัว เพื่อรับมือกับภาวะวิกฤติเศรษฐกิจได้ดีกว่า กลุ่ม SMEs ที่รับช่วงการผลิตจากบริษัทอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และขนาดกลางแต่อย่างไรก็ตามกลุ่ม SMEs โดยทั่วไปก็ยังได้รับผลกระทบจากอำนาจซื้อและการบริโภคที่น้อยลงของประชาชน และมีปัญหา คือ สภาพคล่องทางการเงินที่กระจายไปที่ระบบเศรษฐกิจหากภาครัฐไม่ยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือ ผู้ประกอบการ SMEs เหล่านี้ก็จะทยอยปิดกิจการไปเรื่อย ๆ กระทั่งกลายเป็นปัญหาเรื้อรังทางเศรษฐกิจและส่งผลกระทบต่อปัญหาสังคมในที่สุด

ในปัจจุบันการดำเนินการของภาครัฐประเทศไทย ได้ส่งเสริม SMEs ภายใต้วิสัยทัศน์ “คู่เศรษฐกิจชาติ การพลิกฟื้นเศรษฐกิจของประเทศไทย” รวมทั้งแนวทางการพัฒนาต่อไปในอนาคต ควรจะให้ความสำคัญกับ SMEs มากยิ่งขึ้น ซึ่งไม่ได้หมายความว่า กิจการขนาดใหญ่จะไม่ให้การสนับสนุนอีกต่อไป แต่ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการส่งเสริมกิจการให้มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น โดยสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ซึ่งส่วนใหญ่ยังมีจุดอ่อนโดยการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและให้เกิดความต่อเนื่อง เนื่องจากหากกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs มีความแข็งแกร่งสามารถยืนหยัดและแข่งขันกับสินค้าต่างประเทศได้ก็จะกลายเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยต่อไป โดยแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนา SMEs อย่างชัดเจนในภาพรวม ดังนี้ (สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, ออนไลน์)

๑) เพื่อบรรเทาปัญหาของ SMEs ที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน และช่วยพยุงกลุ่ม SMEs ให้ดำรงอยู่รอดพ้นจากวิกฤติเศรษฐกิจมีแนวทางดำเนินการ คือ ปรับปรุงเพิ่มเติม เสริมแต่งในจุดที่ SMEs มีปัญหาเทคโนโลยีการผลิตและการบริหาร การตลาด การเข้าถึงแหล่งเงินทุน การพัฒนาบุคลากร การเข้าถึงแหล่งข้อมูล สร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานของหน่วยงานปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง องค์กรภาครัฐ เอกชน ทั้งส่วนกลางและภูมิภาค สถาบันอิสระเฉพาะทาง และสถาบันการศึกษา ให้สนับสนุนซึ่งกันและกัน

๒) พัฒนา SMEs ที่ดำเนินการอยู่แล้วให้ขยายตัวเจริญเติบโต และสามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับประเทศและระดับโลกโดยมีความสามารถเทียบได้กับวิสาหกิจ SMEs ต่างชาติ และสามารถออกไปแข่งขันในต่างประเทศ มีแนวทางดำเนินการ คือ เน้นความเข้มข้นการพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล ได้แก่ มาตรฐานคุณภาพสินค้า ความรวดเร็วในการส่งมอบสินค้า และการให้บริการ มาตรฐานระบบการบริหารการผลิต เช่น ISO 9000 หรือ ISO 14000 มาตรฐานสุขอนามัยการป้องกัน

สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ การคุ้มครองแรงงาน และสิทธิมนุษยชน โดยเน้นกลไกการสนับสนุนเงินทุน การร่วมทุน (Venture Capital) และการระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์สำหรับ SMEs เพื่อปรับปรุงผลผลิต (Productivity) ปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิตและนวัตกรรม ปรับปรุงระบบการจำหน่ายและบริการ ให้รวดเร็ว และเพื่อขยายกิจการ

๓) สร้าง SMEs ที่มีอนาคต มีนวัตกรรม หรือเป็นกลุ่ม SMEs ด้านนโยบาย การพัฒนาให้เกิดขึ้น และเติบโตอย่างยั่งยืนมีแนวทางดำเนินการคือ เน้นในเรื่องข้อมูลข่าวสาร การลงทุนสาขาที่มีศักยภาพ โดยเน้นกลไกการส่งเสริมอย่างใกล้ชิดและครบวงจรในลักษณะการ บ่มเพาะ (Incubation) เน้นกลไกสินเชื่อเพื่อการเริ่มต้นกิจการ (Start-up Loans) เน้นกลุ่มเป้าหมาย ด้านนโยบาย เช่น กลุ่มผู้มีความรู้และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มผู้จบการศึกษาใหม่ที่มีความสามารถ เชิงนวัตกรรม กลุ่มราษฎร หรือราษฎรอิสระ ที่จะจัดตั้งหน่วยผลิต หรือธุรกิจชุมชน

โดยสภาพปัญหาและข้อจำกัดของ SMEs ในภาพรวม มีองค์ประกอบจากหลากหลาย ปัจจัย ทั้งทางด้านทุน ด้านแรงงาน รวมถึงตัวผู้ประกอบการเอง โดยสรุปเป็นประเด็นปัญหาได้ ดังนี้ (Main problems for SMEs, ออนไลน์)

๑) ปัญหาด้านการตลาด SMEs ส่วนใหญ่มักตอบสนองความต้องการของตลาด ในท้องถิ่น หรือตลาดภายในประเทศ ซึ่งยังขาดความรู้ความสามารถในด้านการตลาดในวงกว้าง โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศ ขณะเดียวกันความสะดวกรวดเร็วในการคมนาคมขนส่งตลอดจน การเปิดเสรีทางการค้า ทำให้วิสาหกิจขนาดใหญ่ รวมทั้งสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขันกับสินค้า ในท้องถิ่นหรือในประเทศที่ผลิตโดยกลุ่ม SMEs มากขึ้น

๒) ขาดแคลนเงินทุน SMEs มักประสบปัญหาการขอกู้เงินจากสถาบันการเงิน เพื่อมาลงทุนหรือขยายการลงทุนหรือเป็นเงินทุนหมุนเวียน ทั้งนี้ เนื่องจากการไม่มีการทำบัญชีอย่าง เป็นระบบและขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ทำให้ต้องพึ่งพาเงินกู้นอกระบบ และต้องจ่ายดอกเบี้ย ในอัตราที่สูง

๓) ปัญหาด้านแรงงานที่ทำงานใน SMEs จะมีปัญหาการเข้าออกสูง กล่าวคือ เมื่อมีฝีมือและมีความชำนาญมากขึ้นก็จะย้ายออกไปทำงานในโรงงานขนาดใหญ่ที่มีระบบและ ผลตอบแทนที่ดีกว่า จึงทำให้คุณภาพของแรงงานไม่สม่ำเสมอ การพัฒนาไม่ต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพสินค้า

๔) ปัญหาข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีการผลิต โดยทั่วไป SMEs มักใช้เทคนิคการผลิต ไม่ซับซ้อน เนื่องจากลงทุนต่ำและผู้ประกอบการ/พนักงานขาดความรู้พื้นฐานที่รองรับเทคนิควิชา ที่ทันสมัย จึงทำให้ขาดการพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานที่ดี

๕) ข้อจำกัดด้านการจัดการ SMEs มักขาดความรู้ในการจัดการหรือการบริหารที่มีระบบใช้ประสบการณ์จากการเรียนรู้ โดยเรียนถูกเรียนผิดเป็นหลัก อาศัยบุคคลในครอบครัวหรือญาติพี่น้องมาช่วยงานการบริหารภายใน ลักษณะนี้แม้จะมีข้อดีในเรื่องการดูแลที่ทั่วถึง (หากธุรกิจ ไม่ใหญ่นัก) แต่เมื่อกิจการเริ่มขยายตัวหากไม่ปรับปรุงการบริหารจัดการให้มีระบบจะเกิดปัญหาได้

๖) ปัญหาการเข้าถึงบริการการส่งเสริมของรัฐ SMEs จำนวนมากเป็นการจัดตั้ง กิจการที่มีรูปแบบไม่เป็นทางการ เช่น ผลิตตามบ้าน ผลิตในลักษณะโรงงานห้องแถว ไม่มีการจดทะเบียนโรงงาน ทะเบียนพาณิชย์ หรือทะเบียนการค้า ดังนั้น กิจการโรงงานเหล่านี้ จึงค่อนข้าง ปิดตัวเองในการเข้ามาใช้บริการของรัฐ เนื่องจากปฏิบัติไม่ค่อยถูกต้องเกี่ยวกับการเสียภาษี การรักษา สภาพสิ่งแวดล้อม หรือรักษาความปลอดภัยที่กำหนดตามกฎหมาย นอกจากนี้ในเรื่องการส่งเสริม

การลงทุนก็เช่นเดียวกัน แม้ว่ารัฐจะได้ลดเงื่อนไขขนาดเงินทุนและการจ้างงาน เพื่อจูงใจให้ SMEs เพียงร้อยละ ๘.๑ เท่านั้น ที่มีโอกาสได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐ

๗) ปัญหาข้อจำกัดด้านบริการส่งเสริมพัฒนาขององค์กรภาครัฐและเอกชน การส่งเสริมพัฒนา SMEs ที่ผ่านมาได้ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมส่งเสริมการส่งออก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หอการค้าไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ตลอดจนสมาคมการค้าและอุตสาหกรรมต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมมีจำนวนมากและกระจายอยู่ทั่วประเทศ ประกอบกับข้อจำกัดของหน่วยงานดังกล่าว เช่น ในเรื่องบุคลากร งบประมาณ จำนวนสำนักงาน สาขามิภาค การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนด้านต่าง ๆ จึงไม่อาจสนองตอบได้ทั่วถึงและเพียงพอ

๘) ปัญหาข้อจำกัดในการรับรู้ข่าวสารข้อมูล เนื่องจากปัญหาและข้อจำกัดต่าง ๆ ข้างต้น SMEs โดยทั่วไปจึงค่อนข้างมีจุดอ่อนในการรับรู้ข่าวสารด้านต่าง ๆ เช่น นโยบายและมาตรการของรัฐ ข้อมูลข่าวสารด้านการตลาด ฯลฯ

โดยปัญหาในภาพรวมดังกล่าว ได้รับการบริหารจัดการโดยรัฐบาลที่ผ่านมามาจนถึงรัฐบาลในสมัย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ซึ่งได้มีแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อนประเทศไทยเข้าสู่ยุคประเทศไทย ๔.๐ โดย ๓ กบัตกสำคัญที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน อันประกอบด้วย กบัตกประเทศรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) กบัตกความเหลื่อมล้ำ (Inequality Trap) และกบัตกความไม่สมดุลของการพัฒนา (Imbalance Trap) ถือเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น จึงต้องมีการสร้างโมเดล ใหม่ในการพัฒนาประเทศขึ้นมา คือ โมเดล Thailand 4.0 ซึ่งจะสามารถพัฒนาประเทศไทยให้หลุดพ้นทั้ง ๓ กบัตก พร้อมกับการนำประเทศมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรมได้ ซึ่งจะประกอบด้วยกลไกในการขับเคลื่อนความมั่งคั่ง (Engines of Growth) เพื่อสามารถพัฒนาประเทศ ดังต่อไปนี้ (กระทรวงอุตสาหกรรม, ๒๕๕๙, ออนไลน์)

๑) กลไกการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมกลไกขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมเพื่อการยกระดับผลิตภาพ (Productive Growth Engine) มีเป้าหมายสำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (Middle Income Country) ไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง (High Income Country) ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ กลไกนี้ประกอบไปด้วย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในรูปแบบประชารัฐ การบริหารจัดการสมัยใหม่ การสร้าง Cluster ทางด้านเทคโนโลยี การพัฒนาขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาโมเดลธุรกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม กิจการร่วมทุนรัฐและเอกชนในโครงการขนาดใหญ่ รวมถึงการบ่มเพาะธุรกิจด้านเทคโนโลยี เป็นต้น กลไกขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม จึงเป็นการตอบโจทย์ความพยายามในการก้าวข้าม “กบัตกประเทศรายได้ปานกลาง” ที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่

๒) กลไกการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม ถือเป็นกลไกขับเคลื่อนที่คนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Growth Engine) มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ การสร้างโอกาสและความมั่งคั่งอย่างเท่าเทียมเพื่อตอบโจทย์ประเด็นปัญหาและความท้าทายทางสังคมในมิติต่าง ๆ โดยกลไกนี้ประกอบด้วย การสร้าง Cluster เศรษฐกิจระดับกลุ่มจังหวัด การพัฒนาเศรษฐกิจระดับฐานรากในชุมชน การส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการทำธุรกิจ การส่งเสริมและสนับสนุนให้วิสาหกิจขนาดกลางและ

ขนาดย่อมเข้มแข็งและสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก การสร้างแรงงานที่มีทักษะและความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การยกระดับขีดความสามารถ การเสริมสร้างทักษะ และการเติมเต็มศักยภาพของประชาชนให้ทันกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก และการจ่ายภาษีให้แก่ผู้มีรายได้น้อยต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดแบบมีเงื่อนไข (Negative Income Tax) เป็นต้น กลไกการขับเคลื่อนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม จึงเป็นการตอบโจทย์ความพยายามในการก้าวข้าม “กับดักความเหลื่อมล้ำ” ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

๓) กลไกการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ถือเป็นกลไกการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Green Growth Engine) เนื่องจากการสร้างความมั่งคั่งของประเทศไทยในอนาคต จะต้องคำนึงถึงการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งกลไกนี้ประกอบไปด้วย การมุ่งเน้นการใช้พลังงานทดแทน การปรับแนวคิดจากเดิมที่คำนึงถึงความได้เปรียบเรื่องต้นทุน (Cost Advantage) เป็นหลัก มาสู่การคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้จากการลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นทั้งระบบ (Lost Advantage) โดยมีหัวใจสำคัญอยู่ที่การพัฒนากระบวนการผลิตให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด อันจะเกิดประโยชน์กับประเทศและประชาคมโลกด้วยในเวลาเดียวกัน กลไกการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการตอบโจทย์การหลุดออกจาก “กับดักความไม่สมดุลของการพัฒนา” ระหว่างคนกับสภาพแวดล้อมที่กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน โดยทั้ง ๓ กลไกข้างต้นจะขับเคลื่อน Thailand 4.0 จะปรับเปลี่ยนประเทศไทย ให้ก้าวไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีการกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึง เป็นระบบเศรษฐกิจสีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของการเป็น “ประเทศโลกที่หนึ่ง” ในศตวรรษที่ ๒๑ ได้

๒.๒ กระบวนการขับเคลื่อน SMEs ภายใต้บริบทอุตสาหกรรม ๔.๐

สำหรับกระบวนการขับเคลื่อน SMEs ภายใต้บริบทอุตสาหกรรม ๔.๐ ของประเทศไทยนั้น ที่ผ่านมามีลำดับขั้นตอนการพัฒนาบริบทของอุตสาหกรรม ดังนี้ (สำนักงานที่ปรึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์ ๒๕๕๙, ออนไลน์)

ช่วงเวลา		การเปลี่ยนแปลงด้านอุตสาหกรรมของประเทศไทย
ครั้งที่ ๑	ค.ศ. ๑๙๘๔ ถึงกลางศตวรรษที่ ๑๙	ยุคที่เน้นเกษตรกรรม โดยใช้ประโยชน์จากสภาพทางภูมิศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้อต่อการเพาะปลูก
ครั้งที่ ๒	ปลายศตวรรษที่ ๑๙ ถึงทศวรรษ ๑๙๗๐	เริ่มมีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาแปรรูปและเกิดเป็นอุตสาหกรรมเบา เช่น โรงงานทอผ้าและโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร
ครั้งที่ ๓	ทศวรรษ ๑๙๗๐ ถึงปัจจุบัน	เน้นอุตสาหกรรมหนักที่ใช้เทคโนโลยีและทุนจากต่างชาติ เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์และอิเล็กทรอนิกส์
ครั้งที่ ๔	ปัจจุบันและในอนาคต	การนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมมาพัฒนา ๑๐ อุตสาหกรรมหลักของประเทศ (S-Curve industry)

ปัจจุบันการขับเคลื่อนที่สำคัญของ SMEs เพื่อรองรับบริบทอุตสาหกรรม ๔.๐ ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย ๔.๐ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) และแผนการส่งเสริม SME ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) มีรายละเอียดดังนี้

(๑) กระบวนการขับเคลื่อน SMEs ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย ๔.๐ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙)

ความเป็นมาของยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย ๔.๐ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) นั้น สืบเนื่องจากประเทศไทยได้มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมมาอย่างต่อเนื่อง โดยในระยะแรกเน้นการขับเคลื่อนประเทศด้วยเกษตรกรรมจากความอุดมสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ ต่อมาจึงพัฒนาอุตสาหกรรมเบาเพื่อทดแทนการนำเข้า ตามด้วยการพัฒนาอุตสาหกรรมหนักที่เน้นการผลิตเพื่อการส่งออก เช่น สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ พิโตรเคมี ยานยนต์ และชิ้นส่วนต่าง ๆ มาเป็นลำดับ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับ ๓ ก้นดักที่เป็นอุปสรรคต่อการเติบโตต่อไปในอนาคต ได้แก่ ก้นดักประเทศรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) ก้นดักความไม่เท่าเทียม (Inequality Trap) และก้นดักความไม่สมดุลของการพัฒนา (Imbalance Trap) อีกทั้งยังมีปัญหาเชิงโครงสร้างที่สะสมมาเป็นเวลานาน ส่งผลให้ขีดความสามารถในการแข่งขันต่ำ โดยหากพิจารณาผลการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา พบว่า การเติบโตของ GDP ภาคอุตสาหกรรมเฉลี่ยอยู่ที่เพียงร้อยละ ๓ ต่อปี การลงทุนเติบโตเฉลี่ยเพียงร้อยละ ๒ ต่อปี มูลค่าการส่งออกภาคอุตสาหกรรมขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๕.๔ ต่อปี และผลิตภาพรวม (Total Factor Productivity : TFP) ภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเพียงร้อยละ ๐.๗ ต่อปี เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมไทย ซึ่งเป็นเครื่องยนต์สำคัญ โดยในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ในระยะ ๒๐ ปีข้างหน้า ตามกรอบการพัฒนาประเทศไทย ๔.๐ จึงมีการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย ๔.๐ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ขึ้น ภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งสู่อุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญา และเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก” โดยตั้งเป้าหมายในระยะ ๒๐ ปีข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ให้ภาคอุตสาหกรรมไทยมีอัตราการเติบโตของ GDP เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔.๕ ต่อปี การลงทุนเติบโตเฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๐ ต่อปี มูลค่าการส่งออกขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๘ ต่อปี และ TFP เติบโตเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒.๐ ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราการขยายตัวที่จะส่งผลให้ประเทศไทยสามารถยับยั้งการเป็นประเทศรายได้สูงภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๙ ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ (กระทรวงอุตสาหกรรม, ๒๕๕๙, ออนไลน์) โดยยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย ๔.๐ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ปฏิรูปอุตสาหกรรมไทยสู่อุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญา ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ปฏิรูปนิเวศอุตสาหกรรมรองรับอุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญา และยุทธศาสตร์ที่ ๓ เชื่อมโยง อุตสาหกรรมไทยกับเศรษฐกิจโลก ณ ที่นี้ขอกล่าวเฉพาะยุทธศาสตร์ที่ ๑ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปอุตสาหกรรมไทยไปสู่อุตสาหกรรม ๔.๐ (กระทรวงอุตสาหกรรม, ๒๕๕๙, ออนไลน์) มีรายละเอียดว่า ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ปฏิรูปภาคอุตสาหกรรมไทยสู่อุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญา ยุทธศาสตร์นี้มีเป้าหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย เพิ่มการใช้งานด้านดิจิทัลในการบริหารจัดการการผลิตในกลุ่ม SMEs เพิ่มจำนวนผู้ประกอบการฐานนวัตกรรม (Innovation Driven Enterprise: IDE) ลดปริมาณของเสียและการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของ Cluster อุตสาหกรรมเป้าหมายของยุทธศาสตร์นี้ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ ๑ ยกระดับผลิตภาพ มาตรฐาน และนวัตกรรม กลยุทธ์ที่ ๒ เสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากและสังคมผู้ประกอบการ และกลยุทธ์ที่ ๓ ส่งเสริมการรวมกลุ่ม Cluster อุตสาหกรรม ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อน SMEs ไทย จะอยู่ในกลยุทธ์ที่ ๒ การเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากและสังคมผู้ประกอบการ มีปัจจัย

สำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน คือการพัฒนาและเสริมสร้างความแข็งแกร่งของผู้ประกอบการ เนื่องจากผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ดังนั้น จึงต้องมีการพัฒนาผู้ประกอบการในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับวิสาหกิจชุมชน OTOP ซึ่งเป็นวิสาหกิจที่เกิดขึ้นใหม่ (Startup) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) ตลอดจนวิสาหกิจขนาดใหญ่ (Large Enterprises: LEs)

เนื่องจากโมเดลประเทศไทย ๔.๐ เน้นการพัฒนาประเทศด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ดังนั้น จึงต้องส่งเสริมผู้ประกอบการทุกระดับในการใช้นวัตกรรมในการประกอบธุรกิจ เพื่อพัฒนาไปสู่วิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Innovation Driven Enterprise: IDE) และมีความเชี่ยวชาญอย่างครบวงจรตั้งแต่ขั้นตอนการพัฒนา การผลิตและการตลาด นอกเหนือจากการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมแล้ว ยังมีแนวทางในการสนับสนุนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันไป ดังนี้

๑) ผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่ (Startup) และวิสาหกิจชุมชน (OTOP) มุ่งเน้นวางรากฐานการสร้างผู้ประกอบการรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curve) และวิสาหกิจชุมชน ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจและการจัดการที่ดี โดยในส่วนของกลุ่มธุรกิจเกิดใหม่ควรส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่บ่มเพาะการสร้างนวัตกรรมทางธุรกิจ จิตวิญญาณของนวัตกรรม/ผู้ประกอบการ พร้อมกับสนับสนุนนิเวศที่เหมาะสมแก่บริษัทเชิงทดลอง สนับสนุนเครือข่ายสังคมผู้ประกอบการธุรกิจรูปแบบใหม่ หน่วยงานบ่มเพาะธุรกิจเกิดใหม่ (Accelerator) รวมถึงแหล่งเงินทุนที่รับความเสี่ยงได้สูง เพื่อสนับสนุนกระบวนการพัฒนาธุรกิจเกิดใหม่ดังกล่าว สำหรับวิสาหกิจชุมชนควรริเริ่มกระบวนการพัฒนาผู้ประกอบการเพื่อยกระดับเป็นวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Innovation Driven Enterprise : IDE) ปรับปรุงการบริหารจัดการ พร้อมทั้งผูกโยงผลิตภัณฑ์ให้เข้ากันกับรากฐาน/ความถนัดด้านภูมิปัญญาวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อสร้างมูลค่าเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาไปสู่วิสาหกิจชุมชนอัจฉริยะ (Smart OTOP) และหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Cultural Industrial Village) โดยบริษัทหรือองค์กรขนาดใหญ่จะสนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจเกิดใหม่ในด้านการให้คำปรึกษาต่าง ๆ ตลอดจนการสนับสนุนเงินทุนเพื่อยกระดับวิสาหกิจชุมชนและพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจเกิดใหม่ให้เติบโตและร่วมเป็นพันธมิตรกับองค์กรขนาดใหญ่ได้

๒) ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises: SEs) มุ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไทยที่มีศักยภาพ (First S-Curve) และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curve) ให้นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ เพื่อลดต้นทุน ขยายช่องทางการตลาด การติดต่อซื้อขายวัตถุดิบและสินค้า ตลอดจนการพัฒนาสินค้าและบริการให้ได้คุณภาพมาตรฐาน เพื่อยกระดับเป็นวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Innovation Driven Enterprise: IDE) และพัฒนาไปสู่วิสาหกิจขนาดกลางและย่อมแบบอัจฉริยะ (Smart SMEs) รวมถึงมีการส่งเสริมการเชื่อมโยงหรือการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจระหว่างผู้ประกอบการขนาดย่อมกับผู้ประกอบการขนาดใหญ่ด้วย

๓) ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดใหญ่ (Medium Enterprises and Large Enterprise: MEs & LEs) เป็นกลุ่มธุรกิจที่มีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง จึงควรส่งเสริมผู้ประกอบการกลุ่มนี้โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไทยที่มีศักยภาพ (First S-Curve) และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curve) ในการยกระดับการผลิต

ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการกลุ่มนี้เข้าร่วมเครือข่ายอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการขยายเครือข่ายทางธุรกิจ เปิดโอกาสในการทำตลาดหรือลงทุนเพิ่ม รวมถึงการสนับสนุนการเชื่อมโยงกับกลุ่มผู้ประกอบการในเครือข่ายต่างประเทศ และเครือข่ายอุตสาหกรรมของโลก เพื่อขยายฐานการตลาดในต่างประเทศ ตลอดจนขยายฐานการลงทุนไปยังต่างประเทศอีกด้วย ทั้งนี้ การพัฒนาผู้ประกอบการและเศรษฐกิจฐานราก มีเป้าหมายให้เกิดนักธุรกิจอุตสาหกรรมพันธุ์ใหม่ หรือ New Warrior ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ประกอบการในกลุ่มอุตสาหกรรมไทยที่มีศักยภาพ (First S-Curve) ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curve) รวมถึงผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเดิมที่มีนวัตกรรม ให้สามารถพัฒนา เติบโต และพร้อมเข้าสู่ระดับสากล โดยจะดำเนินการผ่านกลไกสำคัญ ทั้งในส่วนของยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการเดิม เช่น การยกระดับผู้ประกอบการโดยใช้ระบบที่ช่วยน้อง ระบบวินิจฉัยและที่ปรึกษาเชิงลึก ระบบสนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อให้ผู้ประกอบการใช้บริการจากผู้ให้บริการทางธุรกิจภาคเอกชน เพื่อเป็นส่งเสริมให้เกิดการบริการภาคอุตสาหกรรมโดยอุตสาหกรรม การสร้างผู้ประกอบการใหม่ โดยเน้นกลุ่มผู้ประกอบการที่ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเป็นพื้นฐาน ผ่านระบบการบ่มเพาะธุรกิจที่ครบวงจร เพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้จากงานวิจัยมาสู่โลกธุรกิจ การเตรียมบุคลากรตั้งแต่ในชั้นการศึกษาเพื่อเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการในชั้นการประกอบอาชีพ การส่งเสริมธุรกิจร่วมทุน ส่วนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จะเน้นการสร้างความร่วมมือในการยกระดับสู่ SMEs โดยสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งทุน การยกระดับวิสาหกิจให้ผลิตสินค้าได้คุณภาพมาตรฐานโดยใช้เครือข่ายความร่วมมือภาครัฐ-เอกชน-สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น รวมถึงการสร้างโอกาสและช่องทางการตลาด เป็นต้น

(๒) กระบวนการขับเคลื่อน SMEs ภายใต้แผนการส่งเสริม SME ฉบับที่ ๔

(พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

สำหรับกระบวนการขับเคลื่อน SMEs ภายใต้แผนการส่งเสริม SME ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) เป็นไปตามสถานะเศรษฐกิจของไทยที่แม้จะมีการพัฒนาและเติบโตอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา แต่ยังไม่มากพอที่จะหลุดให้ไทยหลุดพ้นจาก “กับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap)” เป็นผลจากการพึ่งพาธุรกิจขนาดใหญ่ การลงทุนจากต่างประเทศ และการส่งออก บนพื้นฐานของความสามารถที่เปรียบด้านทรัพยากรธรรมชาติและทุนด้านแรงงานที่มีความสามารถและราคาถูก เห็นได้จากการที่ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่ใช้ประสิทธิภาพเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ (Efficiency-Driven Economy) แสดงถึงการเป็นประเทศที่ใช้กระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพและการผลิตสินค้าที่ได้คุณภาพเป็นจุดแข็งในการพัฒนาประเทศ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, ๒๕๕๙, ออนไลน์) ดังนั้น จำเป็นต้องเร่งพัฒนาระดับ SME ไทยทุกระดับการเติบโตให้มีศักยภาพ มีความสามารถในการทำธุรกิจระดับสากลมากขึ้น เพื่อช่วยให้ SME มีบทบาททางเศรษฐกิจมากขึ้น ช่วยสร้างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศอย่างแท้จริง โดยมีการจัดทำและกำหนดวิสัยทัศน์ของแผนการส่งเสริม SME ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) กำหนดให้ “SME ไทยเติบโตแข่งขันได้ในระดับสากล เพื่อเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ” ทั้งนี้ เพื่อให้ SMEs เป็นแรงขับเคลื่อนประเทศไทยก้าวพ้นกับดักประเทศรายได้ปานกลางให้ได้ภายใน ๑๐ ปี ซึ่งแผนการส่งเสริม SME ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) มุ่งให้เกิดการขยายบทบาททางเศรษฐกิจของ SMEs จึงได้กำหนดเป้าหมายในระดับผลกระทบเชิงมหภาคให้ “สัดส่วนมูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมของ SMEs ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ เพิ่มขึ้นเป็นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔” โดยแนวคิดของการดำเนินงานภายใต้แผนการ

ส่งเสริมฯ นั้นให้ความสำคัญทั้งการพัฒนา SMEs เพื่อเป็นเครื่องมือสร้างความสามารถในการแข่งขันเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบก้าวกระโดด (Competitive Growth) และการส่งเสริม SMEs เพื่อเป็นเครื่องมือการกระจายรายได้และลดความเหลื่อมล้ำ (Inclusive Growth) การส่งเสริมและพัฒนา SMEs มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นการพัฒนาที่หลากหลาย โดยแนวทางที่จะสร้างการเติบโตที่ยั่งยืนให้กับ SMEs และถือได้ว่าเป็นเงื่อนไขของความสำเร็จในการส่งเสริม SMEs ของแผนการส่งเสริม SME ฉบับที่ ๔ ดังนี้

๒.๑) ปรับปรุงให้การดำเนินธุรกิจของ SMEs มีความสะดวกมากขึ้น (Ease of Doing Business) ปัจจุบัน สภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจของ SMEs ยังมีอุปสรรคอยู่มาก โดยเฉพาะอุปสรรคจากกฎระเบียบของภาครัฐที่ SMEs เกี่ยวข้อง เช่น การขอใบอนุญาตหรือการขอการรับรองต่างๆ มีขั้นตอนมาก ใช้ระยะเวลานาน หรือมีค่าใช้จ่ายสูงเกินไปสำหรับ SMEs ซึ่งจำเป็นต้องเร่งแก้ไขปรับปรุงให้การดำเนินงานและการให้บริการภาครัฐมีความสะดวกและไม่เป็นภาระแก่ SMEs รวมถึงการแก้ไขกฎหมายบางเรื่องให้ทันสมัย สามารถสนับสนุนการพัฒนา SMEs ที่ประกอบธุรกิจสมัยใหม่ได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังมีโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับ SMEs บางเรื่องที่ยังไม่มีหรือมีแต่ไม่สามารถให้บริการได้เพียงพอ จำเป็นต้องเร่งยกระดับการให้บริการที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ยังขาดอยู่ ให้พร้อมรองรับ SMEs ที่มีความต้องการที่หลากหลาย ซึ่งการสนับสนุนให้การดำเนินธุรกิจมีความง่ายและสะดวกนั้น จะเป็นประโยชน์ต่อ SMEs โดยรวมทุกสาขาธุรกิจ

๒.๒) ส่งเสริมให้ SMEs มีความสามารถในการประกอบธุรกิจแบบมีอาชีพ (Smart SME) ผู้ประกอบการของประเทศไทยส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความสามารถในการบริหารธุรกิจสมัยใหม่ ขาดทักษะในการติดต่อเจรจาธุรกิจระดับสากล และไม่รู้เท่าทันสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การประกอบธุรกิจไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถขยายตลาดการค้าหรือการลงทุน นำไปสู่การไม่สามารถแข่งขันได้ในที่สุด ดังนั้น ภาครัฐต้องเร่งยกระดับความสามารถให้ SMEs ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความรู้พื้นฐานที่สำคัญในการทำธุรกิจ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการประกอบธุรกิจ การเสริมสร้างความสามารถในการค้าขายระหว่างประเทศ

๒.๓) การส่งเสริมแนวคิดการทำธุรกิจที่มุ่งตอบสนองตลาดระดับโลก (Global Context) ซึ่ง SMEs ทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็น SMEs ที่มีศักยภาพ SMEs ในระดับฐานราก หรือ SMEs ภาคเกษตร ล้วนแล้วแต่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถประกอบธุรกิจได้อย่างมีอาชีพพัฒนา SME รุ่นใหม่ให้ก้าวเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการที่สร้างคุณค่าและมูลค่า (High Value Startup) เป็นที่รับทราบโดยทั่วกันว่าการสร้างให้เกิดผู้ประกอบการใหม่เป็นกลไกสำคัญในการสร้างความเติบโตให้กับเศรษฐกิจในระยะยาว ซึ่งที่ผ่านมาประเทศไทยก็ได้มีการกระตุ้นให้เกิดผู้ประกอบการใหม่มาโดยตลอด อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ผู้ประกอบการรายใหม่ ๆ สามารถเป็นหัวจักรขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างแท้จริง จำเป็นต้องมุ่งแสวงหาและพัฒนา SME รุ่นใหม่ที่สามารถสร้างมูลค่าสูงได้ เช่น ผู้ประกอบการที่มีการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม(Tech Startup) ผู้ประกอบการในงานสร้างสรรค์และออกแบบ (Creative Startup/Cultural Startup) ให้มีศักยภาพในการประกอบธุรกิจสมัยใหม่สามารถแข่งขันในตลาดสากลได้ ซึ่งจำเป็นที่ภาครัฐจะต้องให้การส่งเสริมในหลายๆ ประเด็น ทั้งในเรื่องการสร้างเสริมโอกาสผู้ประกอบการใหม่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่อยอดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไปสู่ธุรกิจ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ที่สำคัญในการพัฒนาธุรกิจใหม่ ๆ และ

การทำให้เกิดปัจจัยสนับสนุนที่เหมาะสมกับผู้ประกอบการใหม่กลุ่มนี้ เช่น รูปแบบของแหล่งเงินทุน สิทธิประโยชน์ที่เอื้อกับรูปแบบของการดำเนินธุรกิจ เป็นต้น เพื่อนำประเทศไทยก้าวผ่านการเป็นประเทศที่ใช้ประสิทธิภาพเป็นแรงขับเคลื่อน (Efficiency driven Economy) สู่การเป็นประเทศที่ใช้ นวัตกรรมเป็นแรงขับเคลื่อน (Innovation-driven Economy) ได้

สำหรับยุทธศาสตร์ แผนการส่งเสริมฯ ฉบับที่ ๔ ประกอบด้วย ๓ ยุทธศาสตร์ ซึ่งครอบคลุมแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญข้างต้น รวมทั้งแนวทางการดำเนินงานสนับสนุนอื่นที่จะ ช่วยขับเคลื่อนความก้าวหน้าให้กับ SME สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมและพัฒนา SME รายประเด็นเป็นการส่งเสริมและ พัฒนา SMEs ในประเด็น (Issue-based) ที่สำคัญต่อการเติบโตและขีดความสามารถในการแข่งขัน ของ SMEs ทั้งการพัฒนา SMEs ให้มีทักษะความสามารถเพิ่มขึ้น และการพัฒนาระบบนิเวศ (Ecosystem) ที่ช่วยสนับสนุนการเติบโตและความเข้มแข็งของ SMEs ประกอบด้วย ๔ กลยุทธ์ ดังนี้

▶ **ยกระดับผลิตภาพ เทคโนโลยี และนวัตกรรม:** การให้ความช่วยเหลือ SMEs ในการพัฒนาประสิทธิภาพและผลิตภาพธุรกิจ สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและการพัฒนา นวัตกรรมให้ไปสู่เชิงพาณิชย์ ส่งเสริมด้านการตลาดให้กับสินค้านวัตกรรมของ SMEs ปรับปรุงระบบ การจดสิทธิบัตรรวมทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลผลงานวิจัยและพัฒนา ความเชี่ยวชาญของหน่วยงาน ต่าง ๆ เพื่อให้ SMEs สามารถใช้บริการได้อย่างสะดวกมากขึ้น

▶ **ส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุน:** การสนับสนุนให้ SMEs เข้าถึงสินเชื่อ ได้มากขึ้น และพัฒนาแหล่งเงินทุนประเภททุนให้เข้มแข็งมากขึ้น รวมทั้งเสริมสร้างความรู้พื้นฐาน ด้านการเงินให้กับ SMEs

▶ **ส่งเสริมการเข้าถึงตลาดและการเข้าสู่สากล:** การส่งเสริมการเข้าถึงตลาด ภาครัฐ สนับสนุนการใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สนับสนุน SMEs ในการขยายตลาดต่างประเทศ ในรูปแบบต่าง ๆ สร้างและพัฒนาผู้ส่งออกรายใหม่ รวมทั้งอำนวยความสะดวกแก่ SMEs ในการไป ลงทุนในต่างประเทศ

▶ **พัฒนาและส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ:** การสร้างความตระหนักและ แรงบันดาลใจให้กับคนรุ่นใหม่ในการเป็นผู้ประกอบการ รวมทั้งสร้างความพร้อมในการเป็นผู้ประกอบการใหม่ ในด้านองค์ความรู้และทักษะ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เสริมสร้างขีดความสามารถ SMEs เฉพาะกลุ่ม ซึ่งมีความ ต้องการความช่วยเหลือที่แตกต่างกัน จำเป็นต้องมีแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาเฉพาะสำหรับ SMEs แต่ละกลุ่ม มี ๓ กลยุทธ์ ดังนี้

▶ **สร้างผู้ประกอบการใหม่ที่มีมูลค่าสูง (High Value Startup):** การพัฒนา ผู้ประกอบการใหม่ในกลุ่มที่สามารถสร้างมูลค่าได้สูง ผ่านกระบวนการอบรมเชิงลึกและบ่มเพาะ สนับสนุนให้มีการพัฒนาศูนย์บ่มเพาะที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น จัดตั้งศูนย์บริการด้านการออกแบบ และความคิดสร้างสรรค์สนับสนุนการดำเนินงานของ Startup Accelerator ให้มีศักยภาพมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เหมาะสม ปรับปรุงกฎระเบียบและกำหนดสิทธิประโยชน์ สำหรับผู้ประกอบการกลุ่มนี้

▶ ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจของ SMEs : การพัฒนาความเข้มแข็งของ Cluster และกลุ่มสหกรณ์ เชื่อมโยงให้ SMEs เข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานของธุรกิจขนาดใหญ่ รวมทั้งส่งเสริมองค์การเอกชนให้เข้มแข็ง

▶ พัฒนาวิสาหกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง : การส่งเสริมให้วิสาหกิจฐานรากมีความรู้ในการประกอบธุรกิจ ส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ส่งเสริมกิจกรรมด้านการตลาดในท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มและยกระดับคุณภาพมาตรฐานให้กับสินค้าและบริการ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนากลไกเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริม SMEs อย่างเป็นระบบ เป็นการพัฒนาระบบสนับสนุนที่จะช่วยให้การส่งเสริมและพัฒนา SMEs เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากขึ้น โดยมี ๒ กลยุทธ์ ดังนี้

▶ พัฒนาเครื่องมือการส่งเสริม SMEs ให้มีประสิทธิภาพ : การส่งเสริมให้ SMEs เข้าถึงข้อมูล องค์ความรู้ และการพัฒนาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านระบบศูนย์บริการข้อมูล สนับสนุนการใช้ผู้ให้บริการธุรกิจเอกชน (Private Service Provider) ให้มากขึ้น พัฒนาระบบการให้บริการด้านที่ปรึกษา ที่เลี้ยง นักวินิจฉัย และจัดทำระบบการติดตามและประเมินศักยภาพ SMEs รวมทั้งยกระดับการพัฒนามาตรฐานให้กับ SMEs และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นที่ยังมีให้บริการไม่เพียงพอ

▶ ทบทวน ปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ สิทธิประโยชน์เพื่อเอื้อและลดอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจของ SMEs : การทบทวนปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนา SMEs และกำหนดสิทธิประโยชน์สำหรับ SMEs ในรูปแบบต่าง ๆ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การประกอบกิจการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs ถือว่ามีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างยิ่ง จะเห็นได้จากในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ภาวะเศรษฐกิจของด้านการส่งออกของ SMEs ในเดือนกันยายน ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ มีมูลค่า ๒๐๐,๔๗๙.๑ ล้านบาท ขยายตัวจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ ๖.๒ และเมื่ออยู่ในรูปดอลลาร์สหรัฐ มูลค่าการส่งออกขยายตัวร้อยละ ๑๐.๕ โดยสัดส่วนของการส่งออกของ SMEs ต่อการส่งออก รวมเท่ากับร้อยละ ๒๗.๘ โดย SMEs มีมูลค่าการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนมากที่สุด คือ มีมูลค่า ๔๕,๖๕๔ ล้านบาท รองลงมาได้แก่ ประเทศจีนมีมูลค่าการส่งออก ๑๗,๘๘๒ ล้านบาท และประเทศญี่ปุ่นมีมูลค่าการส่งออก ๑๓,๖๙๓ ล้านบาท ด้วยเหตุที่ธุรกิจ SMEs เป็นแรงผลักดันที่สำคัญต่อเศรษฐกิจไทย จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาและประเมินว่า มาตรการหรือกฎระเบียบที่รัฐบาลประกาศใช้อยู่ในปัจจุบันนี้มีผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างไรบ้าง เพื่อให้การกำหนดมาตรการ และการบังคับใช้กฎระเบียบต่าง ๆ สามารถส่งเสริมและสร้างความเป็นธรรมในการดำเนินธุรกิจให้แก่ SMEs ได้ โดยปัจจุบันแนวคิด Industry 4.0 หรืออุตสาหกรรม ๔.๐ เป็นการบูรณาการของโลกการผลิตเข้ากับการเชื่อมต่อทางเครือข่ายในรูปแบบ “The Internet of Things” หรือ IoT คือ การทำให้กระบวนการผลิตสินค้า หรือตัวสินค้าสามารถเชื่อมกับเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งสิ่งที่น่าสนใจคือ การผสมผสานเทคโนโลยีที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดได้ เมื่อการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารได้บูรณาการเข้ากับเครื่องจักรกล Industrial Automation จะทำให้เกิดการสร้างระบบการจัดการกระบวนการผลิตที่สะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพ

การผลิตที่สูงขึ้น สำหรับอุตสาหกรรมไทยที่มีจุดเด่นด้านแรงงานที่มีฝีมือดีนั้น อาจยังจำเป็นต้องใช้แรงงานคนเป็นส่วนสำคัญ แต่ในขณะเดียวกัน ถ้าเลือกใช้ระบบอัตโนมัติต่าง ๆ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งได้อย่างเหมาะสม จะสามารถเสริมจุดเด่น ลดจุดด้อย และเพิ่มปริมาณการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพได้มากยิ่งขึ้น

ดังนั้น การเตรียมความพร้อมให้กับ SMEs ไทย เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม ๔.๐ นั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนจะต้องให้การสนับสนุน และส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการ SMEs ไทย ให้มีโอกาสได้รับความรู้ เข้าถึงข้อมูล ตลอดจนสามารถพัฒนากระบวนการผลิต และรูปแบบการประกอบธุรกิจให้เข้าใกล้อุตสาหกรรม ๔.๐ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในส่วนของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้มีแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อนประเทศไทยเข้าสู่ยุค Thailand 4.0 โดยนำ ๓ กับดักสำคัญที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน อันประกอบด้วย กับดักประเทศรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) กับดักความเหลื่อมล้ำ (Inequality Trap) และกับดักความไม่สมดุลของการพัฒนา (Imbalance Trap) ที่ถือเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการสร้างโมเดลใหม่ในการพัฒนาประเทศขึ้นมา คือ โมเดล Thailand 4.0 ที่จะสามารถพัฒนาประเทศไทยให้หลุดพ้นทั้ง ๓ กับดัก พร้อมกับการนำประเทศมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรมได้ ประกอบด้วย กลไกในการขับเคลื่อนความมั่งคั่ง จึงเป็นที่มาของการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย ๔.๐ ระยะ ๒๐ ปี และแผนการส่งเสริม SME ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ทั้งนี้ ในการขับเคลื่อนแนวคิดและแนวทางต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และมุ่งไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม “ผู้ประกอบการ” ทั้งรายใหม่และรายเดิมจะต้องเข้าใจในองค์ประกอบอุตสาหกรรม ๔.๐ เป็นทั้งเครื่องมือและเป้าหมายที่จะช่วยเพิ่มสมรรถนะในการแข่งขันให้กับ SMEs ไทยได้ แม้ว่าสถานการณ์ปัจจุบัน SMEs ไทยจะพบว่า ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนข้อจำกัดในเชิงเศรษฐกิจจำนวนมากที่มีเหตุมาจากหลายปัจจัย อาจจะส่งผลกระทบต่อการยกระดับการผลิตไปสู่อุตสาหกรรม ๔.๐ ก็ตาม แต่เมื่อบริบททางธุรกิจเปลี่ยนไปแรงงานเริ่มหายากและมีต้นทุนสูงขึ้น โดยเครื่องจักรและเทคโนโลยีการผลิตเดิมได้หายไปจากตลาด เพราะไม่ได้รับการพัฒนาต่อ ประกอบกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เริ่มถูกลงและคุ้มค่าต่อการลงทุน จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ผู้ประกอบการจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในธุรกิจ ฉะนั้น การพัฒนาอุตสาหกรรมในยุคที่ ๔ ที่กำลังก้าวเข้ามา นับเป็นโอกาสครั้งสำคัญ สำหรับผู้ประกอบการ SMEs ไทย ที่จะเลือกใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับความต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ ซึ่งหมายรวมถึงทั้งกิจการขนาดใหญ่ กลุ่ม SMEs รวมถึงกลุ่มธุรกิจ Start-up ที่สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีการผลิตใหม่ ๆ ได้ตามความต้องการ อันจะช่วยให้ธุรกิจมีศักยภาพในการแข่งขันสูงขึ้น และเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง (Middle-Income Trap) และก้าวไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง (High-Income) ตามวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ต่อไป

บรรณานุกรม

แหล่งข้อมูลออนไลน์

- กระทรวงอุตสาหกรรม. “ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย ๔.๐ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙)”. สืบค้น ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ จาก http://www.oie.go.th/sites/default/files/attachments/industry_plan/thailandindustrialdevelopmentstrategy 4.0.pdf
- ข่าวทำเนียบรัฐบาล. (๒๕๕๘). “กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙)”. สืบค้น ๒๒ มกราคม ๒๕๖๑ จาก <http://www.thaigov.go.th/uploads/document/22/2016/09/pdf/p1.pdf>
- ข่าวประชาชาติธุรกิจ. (๒๕๖๐). “การพัฒนา SME ไทย สู่อุตสาหกรรม ๔.๐”. สืบค้น ๒๒ มกราคม ๒๕๖๑ จาก https://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1489050306
- สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. “นิยาม SMEs”. สืบค้น ๒๒ มกราคม ๒๕๖๑ จาก <http://www.ismed.or.th/นิยาม-smes>
- สำนักงานที่ปรึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์, (๒๕๕๙). “อุตสาหกรรม ๔.๐ ในบริบทของยุโรปและประเทศไทย”. รายงานผลการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลนโยบายมาตรการในสหภาพยุโรปประกอบข้อเสนอแนะนโยบายด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศไทย. สืบค้น ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ จาก http://www.thaiscience.eu/uploads/journal_20170130162702-pdf.pdf
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (๒๕๕๗). “แผนการส่งเสริม SME ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)”. สืบค้น ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๐ จาก http://www.ubu.ac.th/web/files_up/03f2017052114185579.pdf
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (๒๕๖๐). “รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รายเดือน (ตุลาคม ๒๕๖๐)”. สืบค้น ๙ มกราคม ๒๕๖๑ จาก https://www.m-society.go.th/article_attach/21572/21307.pdf
- เอกสารข่าว “ปัญหาของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Main problems for SMEs)”. สืบค้น ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑ จาก http://www.sara-dd.com/index.php?option=com_content&view=article&id=199:main-problems-for-smes&catid=25:the-project&Itemid=72
- THAILAND Forbes. (2560). “SMEs รากฐานการเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจยุค ๔.๐”. สืบค้น ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ จาก <http://www.forbesthailand.com/commentaries-detail.php?did=1882>
- ThaiSmesCenter. (2557). “ทำความเข้าใจกับ SMEs กันเถอะ”. สืบค้น ๓๐ มกราคม ๒๕๖๑ จาก <http://www.thaismescenter.com>

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักกรรมการ ๑ กลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจ โทร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๙๖

ที่ _____ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอส่งเอกสารวิชาการ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๑ (ผ่าน ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจ)

ตามที่ ข้าพเจ้า นางสาวปุณญาพร เอम्मะโน กลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจ สำนักกรรมการ ๑ ได้รับมอบหมายให้จัดทำเอกสารวิชาการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการ ตามแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาสำนักกรรมการ ๑, ๒, ๓ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔ นั้น

บัดนี้ ข้าพเจ้าได้จัดทำเอกสารวิชาการเรื่อง “การเตรียมความพร้อม SMEs สู่ยุคอุตสาหกรรม ๔.๐” เรียบร้อยแล้ว จึงขอส่งเอกสารดังกล่าว รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ปุณญาพร เอम्मะโน

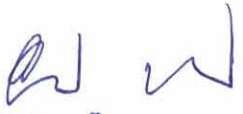
(นางสาวปุณญาพร เอम्मะโน)
วิทยากรชำนาญการพิเศษ

ว. สุประเสริฐ

(นางสาววราภรณ์ สุขประเสริฐ)

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจ

เห็นชอบ / แลเอกสารผ่าน Intranet ๓๕๖๑

(นางอรชยาหทัย จอมพลาผล)
ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๑
๗ ก.พ. ๒๕๖๑